

Onderzoeken 2017

Geactualiseerd t/m 31 januari 2017

De VH, VSNU, het ministerie van Onderwijs en de Inspectie van het Onderwijs hebben in de Informatieafspraken 2017 alle onderzoeken opgenomen die OCW en de Inspectie in 2017 laten uitvoeren en in enige mate belastend zullen zijn voor instellingen.

Naast dit overzicht hebben de partijen (VH, VSNU, Inspectie en OCW) afgesproken om gezamenlijk overzicht te krijgen van alle lopende onderzoeken die buiten de Informatieafspraken vallen. Dit document bevat de lijst van onderzoeken. De onderzoeken staan per organisatie geordend.

1. Algemene Rekenkamer
2. AWTI
3. CPB
4. KNAW
5. Onderwijsraad
6. Rathenau
7. SCP
8. SoFoKles
9. WRR
10. BZK
11. Kences
12. Studentenbonden
13. ROA
14. College voor de Rechten van de Mens
15. Overig

1. Algemene Rekenkamer

1. Vastgoed universiteiten	
Doel/ Aanleiding	Publiek vastgoed is gefinancierd met publiek geld, bevat publiek vermogen én is er voor het maatschappelijk belang. Met de onderzoekslijn vastgoed wil de Algemene Rekenkamer bijdragen aan verantwoord vastgoedbeheer door het Rijk én daarmee verbonden instellingen "op afstand" zoals zorg- en onderwijsinstellingen. In dit deel 3 van deze onderzoekslijn doen we verslag van het eerste deel van ons onderzoek naar het universitaire vastgoed. Daarin staan de rollen van de minister van OCW en van de Onderwijsinspectie centraal en komt vastgoed van universiteiten aan bod.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Deel 1 is in 2016 uitgevoerd. Deel 2 wordt afgerond in 2017. Verwachte publicatiedatum: 23 mei 2017

2. Medezeggenschap en voorinvesteringen in kwaliteit hoger onderwijs	
Doel/ Aanleiding	De Algemene Rekenkamer gaat onderzoek doen naar investeringen in de kwaliteit van het hoger onderwijs in de jaren 2015 - 2017. Het gaat om € 200 miljoen per jaar die de instellingen voor hoger onderwijs hebben toegezegd te investeren. Het onderzoek richt zich op de vraag of dit daadwerkelijk is gebeurd en of het geld is besteed aan zaken die de kwaliteit van het onderwijs naar verwachting verbeteren.
Aanpak	Nieuw is dat de Algemene Rekenkamer bij de uitvoering van het onderzoek de medezeggenschapsraden van de onderwijsinstellingen betreft. Die hebben vanaf de begroting 2016 het recht gekregen om mee te beslissen over de inzet van de investeringen.
Stand van zaken en planning	Verwachte publicatiedatum: 3e kwartaal 2017

2. AWTI

Algemeen: 'Vanwege de kabinetswisseling in 2017 is er in het programma enige ruimte gehouden voor eventuele vragen van nieuwe bewindslieden.'

1. Toegepast onderzoek	
Doel/ Aanleiding	<p>Het publiek toegepast onderzoek in Nederland is ondergebracht in TO2-instellingen en een aantal andere rijkskennisinstellingen. Ze slaan een brug tussen wetenschap en toepassing ten behoeve van publieke en private opdrachtgevers. Sinds TO2-instellingen zich hebben ontwikkeld in de richting van marktorganisaties, zijn hun rol en positie binnen het stelsel onduidelijker geworden.</p> <p>Hoe moet Nederland omgaan met het toegepast onderzoek en wat moet in dat verband de rol en positionering van de TO2-instellingen in de toekomst zijn?</p> <ul style="list-style-type: none">- Wat zou de taakopdracht van de TO2-instellingen moeten zijn?- Welke vorm van organisatie en welk financieringsmodel horen daarbij?- Welke verantwoordelijkheid draagt de overheid ten aanzien van de instellingen voor toegepast onderzoek?
Aanpak	<p>Het advies richt zich op de inrichting van het stelsel en de mogelijkheden dit te verbeteren of te versterken. Er wordt nauw gecoördineerd met de parallel lopende evaluatie van de TO2-instellingen, bijvoorbeeld op het gebied van gegevensverzameling.</p>
Stand van zaken en planning	<p>Aanvang september 2016, afronding april 2017.</p>

2. Universiteiten en hogescholen	
Doel/ Aanleiding	<p>Universiteiten en hogescholen opereren binnen een internationale context. Daarbij speelt naast samenwerking ook concurrentie een rol. Onder andere ten gevolge van digitalisering nemen de mogelijkheden toe elkaars 'thuismarkt' voor onderwijs en onderzoek te betreden. Wat moet er gebeuren om te waarborgen dat universiteiten en hogescholen voldoende zijn voorbereid op de digitale toekomst en adequaat kunnen inspelen op de marktmacht van de belangrijkste buitenlandse topinstellingen?</p> <ul style="list-style-type: none">- Hoe kunnen Nederlandse kennisinstellingen binnen de EU en op de wereldmarkt concurreren en samenwerken?- Waarop moeten Nederlandse instellingen inzetten om hun plek op het internationale speelveld te versterken (bijvoorbeeld internationale samenwerking, binnenlandse faciliteiten, buitenlandse vestigingen, MOOCs, internationale werving, ...)? <p>Moet er meer krachtenbundeling komen; is meer samenwerking met het bedrijfsleven nodig?</p>
Aanpak	<p>Nader te bepalen. Eventueel aansluiten op de vier scenario's van het Rathenau Instituut.</p>
Stand van zaken en planning	<p>Aanvang najaar 2017 of later.</p>

3. CPB

De CPB heeft de volgende projecten lopen op het gebied van Onderwijs.

1. De effecten van studiekeuzeactiviteiten op studiesucces	
Doel/ Aanleiding	Op dit moment stopt zo'n vier op de tien studenten in het hbo voortijdig met de opleiding. Bij universiteiten gaat het om drie op de tien studenten. De in 2013 aangenomen wet 'Kwaliteit in Verscheidenheid' is er op gericht een einde te maken aan deze hoge uitval en switchgedrag te beperken. De wet bevat een tweetal maatregelen om de match tussen student en studie te bevorderen: instelling van een vervroegde aanmelddatum en verplicht aanbod van studiekeuzeactiviteiten. De scholieren die nu in 5 havo of 6 vwo zitten, moeten zich voor 1 mei aanmelden bij een opleiding naar keuze. Zij hebben dan recht op toelating en recht op een studiekeuzeactiviteit zoals proefstuderen of een gesprek bij de opleiding. Dit project onderzoekt of studiekeuzeactiviteiten leiden tot minder studie-uitval en bijdragen aan meer studiesucces.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

2. Impuls knelpuntregio's onderwijsarbeidsmarkt	
Doel/ Aanleiding	Dit project evalueert de impuls knelpuntregio's onderwijsarbeidsmarkt van OCW. Onder de aanname dat de onderwijsmarkt vooral een lokale markt betreft, zet de directie leraren in op een derde regionale impuls om de knelpunten op de onderwijsarbeidsmarkt terug te dringen en de aantrekkelijkheid van het beroep leraren in knelpuntregio's te vergroten. De discussie wordt bemoeilijkt, doordat het lastig blijkt voldoende zicht te krijgen op de onderliggende arbeidsmarktmechanismen, de relevante spelers (scholen, schoolbesturen, regio's, leerlingen, leraren, zij-instromers etc.) en de wijze waarop vraag en aanbod zijn te meten. Een effectmeting van beleid gericht op regionale arbeidsmarkttekorten is dan ook complex.
Aanpak	Op kleine schaal biedt deze interventie de mogelijkheid om met behulp van aselecte toewijzing van middelen aan scholen (door tijdsvariatie in de toekenning) zicht te krijgen op het belang van het toekennen van (vrij besteedbare) financiële middelen bij de aanpak van deze problematiek.
Stand van zaken en planning	

3. Stelselstudie hoger onderwijs	
Doel/ Aanleiding	De markt voor het hoger onderwijs is volop in beweging. De afgelopen decennia is de deelname aan het hoger onderwijs sterk toegenomen. Daarnaast is sprake van een sterke internationalisering. In het licht van deze trends beoogt deze studie

	op basis van economische theorie zicht te bieden op de rol van de overheid in deze veranderende omgeving. Welke doelen streeft de onderwijsmarkt na? Welke marktfaalens kunnen daarbij optreden en op welke wijze kan beleid daarop inspelen?
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

4. Policy brief: Cognitieve en niet-cognitieve vaardigheden	
Doel/ Aanleiding	Beleidsmakers, politici, onderwijsbestuurders en ouders leggen veel nadruk op de uitkomsten van allerlei testen om kinderen te beoordelen en te selecteren en zelfs om de onderwijsprestaties van landen met elkaar te vergelijken. Ouders en kinderen wachten in spanning op de uitslag van de citotoets in groep 8; toegelaten worden tot de universiteit wordt steeds meer afhankelijk van de punten op de middelbare school; en ministers en ambtenaren worden nerveus als de OESO nieuwe lijstjes publiceert waaruit blijkt hoe onze kinderen het in internationaal perspectief doen. Ondanks het gewicht dat aan deze scores wordt gegeven, is het niet duidelijk wat ze precies meten en in hoeverre de vaardigheden die worden gemeten van belang zijn voor maatschappelijk succes. In deze Policy Brief laten we zien dat een eenzijdige nadruk op toetsscores misleidend is om mensen en landen te beoordelen en te selecteren. Tevens laten we zien dat niet-cognitieve vaardigheden, in de vorm van verschillende persoonlijkheidsdimensies, een belangrijke bijdrage leveren aan het verklaren van sociaaleconomische uitkomsten en verschillen daarin. Deze vaardigheden zijn aan te leren en verdienen meer aandacht in de beleidsdiscussie en onderwijscurricula.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

De volgende twee onderzoeken zijn naar aanleiding van de studie Kansrijk Wetenschapsbeleid

5. Regionale effecten van universiteiten	
Doel/ Aanleiding	Dit project bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een discussion paper over kennispillovers van universiteiten naar bedrijven. De resultaten zijn eind vorig jaar al gepresenteerd tijdens een bijeenkomst met de begeleidingsgroep. Mede vanwege werkzaamheden voor kansrijk is het paper vervolgens even blijven liggen. Het tweede onderdeel is een achtergronddocument dat o.b.v. literatuuroverzicht een breder beeld geeft van de regionale effecten van universiteiten.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

6. De relatie tussen onderzoek en onderwijs	
Doel/ Aanleiding	Deze studie richt zich op de vraag of goede onderzoekers ook goede docenten zijn.
Aanpak	We maken hierbij gebruik van gegevens van de economiefaculteit van de Universiteit Maastricht. We organiseren binnenkort een bijeenkomst met de begeleidingsgroep om de resultaten te presenteren. Uitnodigingen worden nog verstuurd.
Stand van zaken en planning	

4. KNAW

1. Verkenning herziening Nederlandse gedragscode wetenschapsbeoefening	
Doel/ Aanleiding	KNAW, VSNU, NWO en NFU werken samen aan een nieuwe Nederlandse gedragscode wetenschapsbeoefening
Aanpak	In 2016 zal een gezamenlijke verkenningcommissie publiceren over de gewenste vorm en inhoud. Nadat de besturen van KNAW, VSNU, NWO en NFU over die verkenning een besluit hebben genomen, kan de nieuwe gedragscode worden geschreven.
Stand van zaken en planning	Streven is om de nieuwe gedragscode te presenteren op de 'World Conference on Research Integrity' in het voorjaar van 2017 in Amsterdam.

2. Taalbeleid in het hoger onderwijs	
Doel/ Aanleiding	De laatste jaren wordt steeds vaker aandacht gevraagd voor de sterke toename van het Engelstalige opleidingen aan universiteiten en hogescholen. Er is bezorgdheid over onder andere de onderwijskwaliteit van Engelstalige trajecten, de Engelse taalvaardigheid van studenten en docenten en de Nederlandse taalvaardigheid van studenten. De minister van OCW heeft de KNAW gevraagd een verkenning uit te voeren naar taalbeleid in het hoger onderwijs, in samenwerking met de VSNU en de Vereniging Hogescholen. De centrale vraag van de verkenning is deze: op basis van welke aspecten kan een instelling of opleiding een verantwoorde keus maken voor onderwijs in het Nederlands of in het Engels?
Aanpak	In de verkenning komen onder meer verschillende scenario's aan bod, met bijbehorende risico's en randvoorwaarden.
Stand van zaken en planning	De minister heeft de KNAW gevraagd in het najaar van 2016 een tussenrapportage op te leveren en in het voorjaar van 2017 het eindrapport.

3. Aantrekkelijkheid van Nederland als onderzoeksland	
Doel/ Aanleiding	Voor het realiseren van de wetenschappelijke ambities van Nederland zijn jong toptalent én ervaren toponderzoekers onontbeerlijk. Door de internationalisering van de wetenschap wordt ook de werving van onderzoekers een competitie tussen landen. De KNAW brengt in kaart hoe aantrekkelijk Nederland in internationaal perspectief is voor toptalent en toponderzoekers, om vervolgens op basis daarvan te adviseren over gewenste acties. Het advies gaat zowel in op het aantrekkelijk maken of houden van Nederland voor wetenschappelijke onderzoekers als op het aantrekken van wetenschappelijke onderzoekers uit het buitenland.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Het advies zal in de eerste helft van 2017 verschijnen

4. Replicatieonderzoek	
Doel/ Aanleiding	De betrouwbaarheid van de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek is een belangrijk punt van zorg binnen de wetenschappelijke gemeenschap en in de maatschappij. Het uitvoeren van replicatiestudies kan de reproduceerbaarheid van onderzoeksbevindingen toetsen en de betrouwbaarheid ervan verbeteren. De KNAW verwacht vóór de zomer van 2017 een adviesrapport uit te brengen met een inventarisatie van de wenselijkheid van replicatieonderzoek in de medische wetenschappen, psychologie en (bio)chemie/-fysica. Ook zal het rapport mogelijkheden in kaart brengen om replicatieonderzoek te bevorderen.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Adviesrapport vóór de zomer van 2017 uitgebracht

5. Talen in Nederland – Talen voor Nederland	
Doel/ Aanleiding	Het belang van kennis van talen en culturen is aan grote veranderingen onderhevig.
Aanpak	In het voorjaar van 2016 start de KNAW een verkenningstraject dat zal leiden tot een coherente visie op de positie van de talen in de Nederlandse samenleving. Gestart wordt met een inventarisatie van noden en wensen met betrekking tot kennis van talen en culturen in Nederland en voor Nederland. Welke kennis van talen en culturen heeft Nederland nodig? Op basis van de resultaten zal de KNAW aanbevelingen doen voor de wijze waarop onderwijs en wetenschap een rol kunnen spelen in het adequaat lenigen van maatschappelijke en wetenschappelijke noden. Hierbij zullen ook de implicaties voor het primair, het voortgezet en het hoger onderwijs worden benoemd, voor zowel de talige als niet-talige vakken en opleidingen.
Stand van zaken en planning	Het verkenningrapport wordt verwacht in de zomer van 2017.

6. Balans van de wetenschap	
Doel/ Aanleiding	Het ministerie van OCW heeft in 2015 aan de KNAW, AWTI en het Rathenau Instituut gevraagd in onderlinge afstemming advies te uit te brengen onder de titel 'Balans van de wetenschap'.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

7. Open access	
Doel/ Aanleiding	In het kader van het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie heeft Nederland een 'Open science' bijeenkomst op 4 en 5 april 2016 georganiseerd en in mei 2016 zal de ministersconferentie plaatsvinden. De KNAW start daarna een verkenningstraject met een verkenning over open access van wetenschappelijke publicaties,

	voortbordurend op het recente advies daarover van de AWTI.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

8. Verwevenheid onderzoek en onderwijs	
Doel/ Aanleiding	In de loop van 2016 start de KNAW met een traject dat leidt tot een visiedocument over de verwevenheid van onderzoek en onderwijs. Het document zal ingaan op de wenselijkheid van die verwevenheid, de feiten, de ontwikkelingen die hierop van invloed zijn en de maatregelen die nodig zijn om de gewenste verwevenheid te bereiken.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

9. Universitaire lerarenopleidingen	
Doel/ Aanleiding	De KNAW stelt een visiedocument op dat een gedegen onderbouwing levert van de feitelijke en de wenselijke situatie, lopende initiatieven, knelpunten en de politieke werkelijkheid van het bevorderen van de dynamiek in de universitaire lerarenopleidingen. Dit document heeft als doel de academische gemeenschap aan te spreken op haar rol bij het attenderen en enthousiasmeren van studenten voor die lerarenopleidingen.
Aanpak	Na afronding van het visiedocument beziet de KNAW of het gewenst is te starten met een verkenning naar de positie van de vakdidactiek aan de Nederlandse universiteiten en de wijze waarop de vakdidactiek optimaal kan worden verbonden met de universitaire lerarenopleidingen.
Stand van zaken en planning	

10. Aanvullende vormen van promoveren	
Doel/ Aanleiding	Niet alleen de kunsten maar ook wetenschapsgebieden als ontwerpende en construerende wetenschappen en architectuur vragen om een perspectief op relevante, mogelijk deels nieuwe vormen van promoveren en daarbij behorende graden. De KNAW stelt een advies op waarin dit perspectief wordt geschetst. Vergelijking met het buitenland, bijvoorbeeld met verschillende typen promoties en graden in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, kan daarbij nuttig zijn.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

5. Onderwijsraad

1. Sociale cohesie en gelijke onderwijskansen	
Doel/ Aanleiding	<p>Sociale cohesie is belangrijk voor het functioneren van de samenleving. Het onderwijs kan een belangrijke rol spelen in het vergroten van gelijke kansen en het verkleinen van ongelijkheid. Tegelijkertijd en in relatie daarmee blijkt het Nederlandse onderwijs in afnemende mate in staat om gelijke kansen te bieden aan leerlingen met in principe dezelfde capaciteiten. Het recente onderwijsbeleid richt zich op meer uitdaging voor 'excellente' leerlingen (verdwijnen brede brugklassen en scholengemeenschappen, scherpere eisen aan het overstappen naar een hoger schoolniveau, het 'schaduwonderwijs' groeit, in het hoger onderwijs meer selectie dan voorheen, vaker excellentievarianten zoals categorale gymnasia, technasia, tweetalig onderwijs en 'university colleges').</p> <p>Leerlingen moeten 'samen leren leven'. Pas dan kunnen zij door hun houding en gedrag, als individu en generatie, nu en in de toekomst, bijdragen aan de sociale cohesie van de samenleving.</p> <p>Adviesvraag: in hoeverre en hoe kan het onderwijs gelijkheid en sociale cohesie vergroten?</p> <p>In het advies komen in ieder geval de volgende vragen aan de orde.</p> <ul style="list-style-type: none">• Wat betekenen 'gelijkheid', 'sociale cohesie' en 'democratie' in het onderwijs, en in hoeverre worden deze binnen het huidige stelsel gerealiseerd?• Hoe kan het onderwijs bijdragen aan meer kansengelijkheid, sociale cohesie en versterking van de democratie?• Kunnen maatregelen om gelijkheid, sociale cohesie en democratie te bevorderen vorm krijgen binnen het huidige onderwijsstelsel of zijn aanpassingen nodig?
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

2. Bekostiging van en sturing op kwaliteit in het onderwijs	
Doel/ Aanleiding	<p>De verschuivingen in bekostigingsmethodiek hebben invloed op bestuurlijke verhoudingen en sturingsmogelijkheden van de overheid.</p> <p>Naast de lumpsumfinanciering worden ook aanvullende middelen verstrekt door de overheid, waaronder middelen op basis van specifieke beleidsafspraken. De afgelopen jaren geven een toename te zien van dit soort beleidsspecifieke bekostiging. In het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs zijn afspraken met de</p>

	<p>centrale overheid over bijvoorbeeld studiesucces en professionalisering vastgelegd in instellingsplannen en prestatieafspraken.</p> <p>Beleidspecifieke bekostiging kan de invloed van de overheid op het onderwijs vergroten. Het is echter de vraag onder welke voorwaarden dit mogelijk en wenselijk is en of dit daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Om deze vragen te beantwoorden dient niet alleen te worden nagegaan of de beoogde beleidsdoelen worden gerealiseerd, maar dient ook de gewenste verhouding tussen de overheid en onderwijsinstellingen en de daarbij passende mate van transparantie in beschouwing te worden genomen.</p> <p><i>Adviesvraag: in hoeverre dient de overheid via (voorwaarden aan) de bekostiging de kwaliteit van het onderwijs te sturen? Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van drie deelvragen.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke methoden zijn er voor de overheid om via publieke financiering en voorwaarden die zij stelt aan publieke en private financiering invloed uit te oefenen op de kwaliteit van onderwijs? • Welke eisen stellen deze methoden aan het besturingsvermogen en de verantwoording door de onderwijsinstellingen? • Welke bekostigingsmethodiek sluit aan bij de nagestreefde bestuurlijke verhoudingen en verschaft de overheid de juiste mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de kwaliteit van het onderwijs? <p><i>Ingekorte versie, meer informatie te vinden in het Werkprogramma 2017: https://www.onderwijsraad.nl/over-ons/jaarverslagen-en-werkprogramma-s/2017/werkprogramma-2017/item7450</i></p>
Aanpak	Het advies heeft een agenderend karakter
Stand van zaken en planning	

3. Onderwijs in het digitale tijdperk	
Doel/ Aanleiding	<p>Onze maatschappij digitaliseert in hoog tempo: ontwikkelingen op gebied van ICT gaan razendsnel. De smartphone waar de meeste Nederlanders over beschikken heeft een even grote rekenkracht als de snelste supercomputer van veertig jaar geleden. Het onderwijs digitaliseert mee: de vraag <i>of</i> scholen hier iets mee moeten is niet langer aan de orde. De vragen <i>hoe</i> en <i>in welke mate</i> zijn daarentegen aan de orde van de dag. Veel onderwijsinstellingen worstelen met de vraag hoe ze ICT beter kunnen inzetten. Daarom werkt de Onderwijsraad momenteel uit eigen beweging aan een advies over het thema onderwijs in het digitale tijdperk.</p> <p>Verkenningvraag</p> <p>Digitalisering heeft in grote lijnen op drie manieren gevolgen voor het onderwijs: de organisatie van het onderwijs, de inhoud van het onderwijs (leerdoelen, zoals digitale geletterdheid) en de didactiek</p>

	<p>(bijvoorbeeld het inzetten van digitale leermiddelen). De Onderwijsraad verkent de kansen en bedreigingen van digitalisering voor deze drie onderwerpen. Wat zijn de belangrijkste vraagstukken voor de komende jaren? Waar liggen de knelpunten? Hoe kunnen we er voor zorgen dat het onderwijs het tempo van de digitale ontwikkelingen in de maatschappij bij blijft houden?</p> <p>Het advies over onderwijs in het digitale tijdperk beslaat de volledige onderwijskolom: van voorschoolse educatie tot hoger onderwijs.</p>
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

6. Rathenau

Het volledige werkprogramma voor 2017-2018 is hier te vinden:

<https://www.rathenau.nl/nl/nieuws/nieuw-werkprogramma-van-het-rathenau-instituut>

We hebben hier een selectie gemaakt van onderzoeken die nu al concreet gepland staan en/of een duidelijke relatie hebben met de instellingen.

Versterken van de informatiefunctie

In de periode 2017-2018 vernieuwen we onze reguliere publicaties en factsheets op het gebied van onderzoeksuitgaven, drijfveren van onderzoekers, internationalisering, en loopbanen in de wetenschap. We zullen de informatiefunctie op een aantal terreinen uitbreiden:

- Diversiteit: met extra aandacht voor de arbeidsmarkt voor vrouwelijke wetenschappers.
- Internationale mobiliteit: interactie tussen universiteiten, kennisorganisaties en bedrijfsleven.
- Impactparameters: hoe draagt onderzoek bij aan welvaart en welzijn?
- R&D bij bedrijven: voor meer begrip over innovatie en valorisatie, hotspots en co-creatie.
- Regionale en sectorale analyses: als aanvulling onze nationale en internationale gegevens.
- UMC's: we breiden onze kennis uit met microdata over meerdere jaren.

1. Balans van de wetenschap	
Doel/ Aanleiding	Het ministerie van OCW heeft in 2015 aan de KNAW, AWTI en het Rathenau Instituut gevraagd in onderlinge afstemming advies te uit te brengen onder de titel 'Balans van de wetenschap'. Het gaat om een tweejaarlijkse metanalyse uit te voeren van gegevens over 'de stand van de Nederlandse wetenschap'. De balans zou als monitor kunnen gaan dienen van de effecten van wetenschapsbeleid, zoals de Nationale Wetenschapsagenda. In het najaar van 2016 zal een 'nulmeting' verschijnen en in 2018 komt de eerste 'Balans van de wetenschap' uit. Vervolgens wordt bepaald of en hoe frequent volgende versies van 'Balans van de wetenschap' zullen verschijnen.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Dit onderzoek valt onder de informatieafpraak.

2. Vervolgonderzoek drijfveren onderzoekers (wo en hbo)	
Doel/ Aanleiding	Doel/aanleiding: In de Voortgangsrapportage Wetenschapsbeleid is aangekondigd dat het Rathenau instituut met een vervolgonderzoek komt op de IBO-enquete over drijfveren van onderzoekers. Het Rathenau kijkt hierbij naar de feitelijke en de gepercipieerde balans tussen onderzoek, onderwijs en valorisatie. Omdat dit onderzoek specifiek door OCW gevraagd is aan het Rathenau instituut, wordt dit als uitzondering ook opgenomen in de informatieafpraak. Soort onderzoek: survey, analyse

	Stand van zaken en planning: voorbereidingen zijn gestart, VSNU is gevraagd om zitting te nemen in stuurgroep. Komt eind oktober voor het eerst bij elkaar.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Dit onderzoek valt onder de informatieafpraak.

3. Herhaling van het loopbaanonderzoek universitair personeel	
Doel/ Aanleiding	Inmiddels zijn er weer 4 volledige jaarcohorten bij gekomen en we vinden het hoog tijd voor een update; en worden daar ook met regelmaat over aangesproken bij presentaties en bijeenkomsten bij universiteiten. Doel is ook om bij te dragen aan informatie over vrouwelijke hoogleraren. Dit naar aanleiding van het feit dat het komende februari precies 100 jaar geleden is dat Johanna Westendijk. Wij zijn bezig om rond dit heuglijke feit een feestelijke bijeenkomst te organiseren in Utrecht. Aanvullende vraag hierbij is of de ontwikkelingen bij de umc's meegenomen kunnen worden.
Aanpak	
Stand van zaken en planning	Er wordt nog onderzocht of dit onderzoek haalbaar is.

4. Open data en open science	
Doel/ Aanleiding	De hoeveelheid data die de wetenschap produceert groeit exponentieel, vooral door snelle vooruitgang in de digitalisering van de wetenschap. In alle disciplines spelen grote databestanden een belangrijke rol. Het analyseren en combineren van databestanden levert inzichten op die niet met kleinschalig onderzoek verkregen kunnen worden. De universiteit wordt steeds meer een dataplatform voor onderzoek dat in teamverband wordt uitgevoerd met onderzoekers uit verschillende instellingen, sectoren en landen. Het Rathenau Instituut combineert hier zijn kennis van ethische vraagstukken rond big data en digitalisering met kennis over de organisatie en financiering van onderzoek.
Aanpak	Onbekend
Stand van zaken en planning	Onbekend

5. Kennis co-creatie	
Doel/ Aanleiding	Van de wetenschap wordt verwacht dat ze bijdraagt aan maatschappelijke uitdagingen. Eerder heeft het Rathenau Instituut laten zien dat belanghebbenden in alle stadia van onderzoek en in diverse rollen betrokken kunnen worden en dat dit bepalend is voor de maatschappelijke impact van het onderzoek. Ondanks de beloftes is het niet vanzelfsprekend dat kennis co-creatie slaagt. Het Rathenau Instituut wil challenge-oriented research verder

	verkennen. Heeft Nederland en hebben kennisinstellingen het juiste portfolio van fundamenteel, toegepast, raktijkgericht en missiegeoriënteerd onderzoek? Deze verkenning wil het kennisecosysteem van een paar grote maatschappelijke uitdagingen in kaart brengen en analyseren op toekomstbestendigheid. Daarbij zoeken we aansluiting bij de NWA-routes en de topsectoren.
Aanpak	Onbekend
Stand van zaken en planning	Onbekend

6. Wetenschappelijke integriteit	
Doel/ Aanleiding	De wetenschappelijke wereld wordt geconfronteerd met kritische en fundamentele vragen over zijn werkwijze. Intense competitie en hoge publicatiedruk kunnen leiden tot onverantwoord gedrag. Er wordt zelfs gesproken van research waste: onderzoek dat noch wetenschappelijk, noch maatschappelijk nut heeft. De vraag om verandering komt ook van binnenuit. Het Rathenau Instituut kan bijdragen aan de beoogde transitie door inzicht te geven in hoe de maatschappelijke positie van onderzoeksorganisaties de wetenschappelijke integriteit beïnvloedt. Samen met nationale en internationale partners zullen we op interactieve wijze een kader ontwikkelen om na te denken over integriteit in de wetenschap als maatschappelijke verwachting. In 2017 verzorgt het Rathenau Instituut een sessie op een internationaal congres over wetenschappelijke integriteit.
Aanpak	Onbekend
Stand van zaken en planning	Onbekend

7. Valorisatie en impact meten van grootschalige infrastructuur	
Doel/ Aanleiding	Politici stellen Kamervragen over de opbrengsten van wetenschap voor de samenleving. Financiers willen een systematische onderbouwing van de impact van onderzoek. Er is behoefte aan betere indicatoren, innovatieve benaderingen en overtuigende narratieven. In de afgelopen jaren heeft het Rathenau Instituut bijgedragen aan het denken hierover. In de komende jaren zullen we in Europees verband een aantal grootschalige onderzoeksfaciliteiten ondersteunen bij het in kaart brengen van hun maatschappelijke impact. Ook zal worden gewerkt aan een model voor de beoordeling van de maatschappelijke en economische impact van grootschalige onderzoeksfaciliteiten.
Aanpak	Onbekend
Stand van zaken en planning	Onbekend

7. SCP

1. Jongeren op de arbeidsmarkt M/V	
Doel/ Aanleiding	<p>In het onderwijs doen meisjes en jonge vrouwen het beter dan jongens en jonge mannen. Er zitten meer meisjes op de havo en het vwo. In het hoger onderwijs studeren meer vrouwen dan mannen. Ze stoppen minder vaak met hun studie en studeren sneller af. Op de arbeidsmarkt wordt deze voorsprong echter niet verzilverd in een betere positie. Integendeel, na het halen van hun diploma vinden vrouwen en mannen ongeveer even vaak een baan, maar werken vrouwen vaker in een deeltijdbaan. Daarnaast verdienen vrouwen gemiddeld minder inkomen (per uur) dan mannen.</p> <p>In dit onderzoek staat de overgang van opleiding naar werk centraal, voor jonge vrouwen en mannen in de leeftijd van 18 tot en met 35 jaar. Doel is te achterhalen of deze overgang anders verloopt voor jonge vrouwen dan voor jonge mannen: Hebben jonge vrouwen minder kansen dan jonge mannen om werk te krijgen dat past bij hun opleiding? Op welk moment in de loopbaan ontstaan er verschillen tussen vrouwen en mannen? En hoe kunnen we die verschillen verklaren?</p>
Aanpak	<p>De antwoorden in dit onderzoek worden gegeven door de resultaten van grootschalige enquêtes. Denk hierbij aan het Schoolverlatersonderzoek van het ROA, de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS, en het Tijdsbestedingsonderzoek (TBO) van het SCP. Daarnaast zal kwalitatief onderzoek worden gedaan onder jonge werkende mannen en vrouwen naar hun ervaringen op de arbeidsmarkt. Het onderzoek wordt verricht in opdracht van de directie Emancipatie van het ministerie van OCW en de Europese Commissie.</p>
Stand van zaken en planning	<p>Er worden twee publicaties verwacht. Een factsheet met de belangrijkste beschrijvende uitkomsten van het onderzoek verschijnt begin 2017. Het SCP verwacht begin 2018 een rapport uit te brengen waarin er – naast een uitgebreidere beschrijving van de laatste stand van zaken – ook verklaringen gegeven worden voor verschillen tussen jonge mannen en vrouwen.</p>

2. Stapelen en switchen in het hoger onderwijs	
Doel/ Aanleiding	<p>Leerlingen volgen verschillende routes naar het hoger onderwijs. De doorstroom van het mbo naar het hbo en van het hbo naar het wo is een alternatief voor jongeren die zich niet via de havo of het vwo hebben gekwalificeerd voor het hoger onderwijs. Deze routes zijn minder efficiënt, maar vervullen wel een tweede kans-functie en dragen bij aan de verdere ontwikkeling van talent. Daarnaast wisselt een deel van de studenten binnen het hoger onderwijs voortijdig van opleiding. Een herstart in een andere opleiding kan de match tussen student en opleiding verbeteren, maar brengt vertraging en extra kosten met zich mee.</p> <p>Inperking van afspraken Door verschillende maatregelen zijn de omstandigheden waaronder studenten een opleiding kiezen en volgen de afgelopen jaren veranderd. De afspraken op deelname aan hoger onderwijs zijn ingeperkt. Studenten mogen nog maar één bachelor en masteropleiding volgen tegen wettelijk collegegeld. Studenten</p>

	<p>krijgen ook te maken met maatregelen die hogescholen en universiteiten vanwege de prestatieafspraken met de rijksoverheid nemen om het studiesucces en de kwaliteit van de opleidingen te verhogen. In het studiejaar 2015/'16 wordt daarnaast een nieuw stelsel van studiefinanciering van kracht (het studievoorschot). Het SCP deed eerder een verkennend onderzoek naar de gevolgen van een sociaal leenstelsel (zie rapport 'De studie waard').</p> <p>Veranderingen in loopbanen</p> <p>Door de verschillende beleidswijzingen lijkt een andere balans te ontstaan tussen het rendement, de kwaliteit en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs. Wat betekent dit voor het stapelen en switchen in het hoger onderwijs? In het onderzoek brengen we de omvang en achtergronden van stapelen en switchen in kaart en de veranderingen die zich daar de afgelopen jaren in hebben voorgedaan. Daarnaast onderzoeken we het beleid van hogescholen en universiteiten op het gebied van toelating van studenten, het bevorderen van een passende studiekeuze en het verbeteren van het rendement van de opleidingen. Welke maatregelen treffen de instellingen en wat zijn de ervaringen daar mee?</p>
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

8. SoFoKles

Geen lopende onderzoeken gericht op hoger onderwijs. SoFoKles werkt wel aan een digitaal themamagazine over *vrouwen in de wetenschap en de rol van (onbewuste) vooroordelen*.

1. Digitaal themamagazine: vrouwen in de wetenschap en de rol van (onbewuste) vooroordelen	
Doel/ Aanleiding	Ondanks de maatregelen van universiteiten en onderzoeksinstellingen zijn vrouwen nog steeds ondervertegenwoordigd in hogere wetenschappelijke posities. En hoewel onderzoek aantoont dat stereotype denkbeelden en vooroordelen niet stroken met de werkelijkheid, spelen die vooroordelen, vaak onbewust, een belangrijke rol.
Aanpak	Digitaal themamagazine om de doorstroom van topvrouwen te bevorderen.
Stand van zaken en planning	SoFoKles werkt momenteel aan het digitale themamagazine.

9. WRR

Projecten rondom onderwijs afgerond, geen lopende projecten.

10. BZK

Werkbeleving in de publieke sector	
Doel/ Aanleiding	In opdracht van het ministerie van BZK zijn er verschillende vormen van structureel belevingsonderzoek onder werknemers in de publieke sector. Deze vormen van belevingsonderzoek hebben tot doel om het ministerie van BZK vanuit haar coördinerende werkgeversfunctie van informatie te voorzien over hoe ambtenaren aankijken tegen diverse aspecten van hun werk.
Aanpak	<p>Het ministerie van BZK beschikt over drie bronnen om deze inzichten in de werkbeleving van werknemers in de publieke sector te verkrijgen. Deze drie bronnen zijn het InternetSpiegel medewerkeronderzoek, het Flitspanel en het Personeels- en Mobiliteitsonderzoek (POMO). Het beheer van deze instrumenten ondergebracht bij het ICTU-programma InternetSpiegel.</p> <p>POMO bestaat uit drie delen. Een enquête onder zittend personeel, instromers en uitstromers. Binnen het onderwijs is alleen de 1e enquête uitgezet.</p> <p>In het WO hebben ca. 1.100 personen de enquête ingevuld. De resultaten van eerdere enquêtes tref je op http://kennisopenbaarbestuur.nl/</p>
Stand van zaken en planning	Verdiepende analyses worden verwacht in 2017. In 2018 wordt de volgende editie van POMO uitgevoerd.

Monitoring WNT (BZK en OCW)	
Doel/ Aanleiding	OCW voert sinds 2007 beleid om topinkomens bij onderwijsbestuurders tegen te gaan. In sommige gevallen is bij nieuwe benoemingen boven het toen nog toekomstige WNT-maximum geld teruggevorderd bij de instelling. Als gevolg daarvan zijn sinds die tijd benoemingen bóven het WNT-maximum vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet nauwelijks meer voorgekomen.
Aanpak	OCW volgt de ontwikkeling van bestuurdersbeloningen in het onderwijs met een monitor. Het doel van deze monitor is te kunnen vaststellen in hoeverre zelfregulering middels beloningscodes en cao's werkt en of er geen opdrijvende werking naar het sectorale maximum ontstaat. De monitor is gestart met een nulmeting over het jaar 2012, het jaar voorafgaand aan het moreel appel en de inwerkingtreding van de WNT, de ministeriële regeling en de salarisklassen. Sindsdien wordt jaarlijks gemonitord.
Stand van zaken en planning	SEOR voert de monitoring uit in opdracht van OCW. De monitoring over 2015 wordt afgerond in de eerste maanden van 2017.

11. Kences

De landelijke monitor studentenhuisvesting	
Doel/ Aanleiding	De landelijke monitor studentenhuisvesting, http://www.wonenalsstudent.nl/ . "De landelijke monitor studentenhuisvesting is een initiatief van Kences, kenniscentrum studentenhuisvesting en samenwerkingsverband van dertien studentenhuisvesters in Nederland. Het initiatief wordt gesteund door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap(OCW), de Vereniging Hogescholen (VH), de Vereniging van Universiteiten (VSNU), de organisatie voor internationalisering in onderwijs (EP Nuffic) en bijna alle hogeronderwijsinstellingen."
Aanpak	
Stand van zaken en planning	

12. Studentenbonden

ISO: Medezeggenschapsmonitor	
Doel/ Aanleiding	De Medezeggenschapsmonitor van het ISO, dit onderzoek wordt ook nog in 2017 in overleg met de VH, VSNU, LOF, SOM, LOVUM, LSVb en de VMH uitgezet http://www.iso.nl/medezeggenschap/medezeggenschapsmonitor/
Aanpak	"Het onderzoek wordt gehouden onder de raadsleden van alle hogescholen en universiteiten in Nederland, dus zowel onder de leden van centrale als van decentrale raden, en ongeacht of het om personeelsleden of om studentleden gaat. Het onderzoek onder de raadsleden is uitgevoerd met behulp van een internetenquête. Over de inhoud en uitwerking van deze enquête is uitvoerig overleg gevoerd met ISO en de overige betrokken partijen."
Stand van zaken en planning	

LSVB: Onderzoek naar studenten met psychische klachten	
Doel/ Aanleiding	Wij hebben op het moment een groot onderzoek lopen naar psychische klachten onder studenten.
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	Dit onderzoek zal waarschijnlijk in mei afgerond zijn. Ik heb vernomen dat OCW hier ook nog een onderzoek naar zou willen doen, ik weet alleen niet wanneer ze dit van plan waren.

LSVB: Motieven om te stemmen op studentenraad verkiezingen	
Doel/ Aanleiding	Hiernaast gaan wij nog een klein onderzoekje uitvoeren naar de motieven van studenten om wel/niet te gaan stemmen voor studentenraad verkiezingen.
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	

ISO: Onderzoek naar invulling BKO's en BDB's	
Doel/ Aanleiding	Onbekend
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.

Stand van zaken en planning	Onbekend
------------------------------------	----------

ISO: Onderzoek maatwerkdiploma's	
Doel/ Aanleiding	Onbekend
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	Onbekend

ISO: Onderzoek naar het binaire stelsel	
Doel/ Aanleiding	Onbekend
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	Onbekend

ISO: Onderzoek naar selectieprocedures van bachelor- en masteropleidingen	
Doel/ Aanleiding	Onbekend
Aanpak	Niet belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	Onbekend

13. ROA

ROA: HBO-Monitor	
Doel/ Aanleiding	Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) voert sinds het begin van de jaren negentig in vrijwel alle sectoren van het Nederlandse onderwijsstelsel onderzoek uit onder schoolverlaters. Sinds 1996 is dit schoolverlatersonderzoek in belangrijke mate op elkaar afgestemd en geïntegreerd in het zogenoemde Schoolverlatersinformatiesysteem (SIS). Dit systeem beoogt een monitoringsinstrument van de transitie van school naar werk over de volle breedte van het onderwijs. Ontwerp, uitvoering en beheer van SIS berusten bij het ROA. Het veldwerk wordt verzorgd door DESAN Research Solutions te Amsterdam.
Aanpak	SIS bestaat uit een aantal verschillende schoolverlatersonderzoeken waarvoor elk najaar ongeveer tachtigduizend individuen worden benaderd. In de eerste plaats bevat het de gegevens uit een enquête gericht op schoolverlaters van het voortgezet onderwijs (HAVO, VWO) en het voorbereidend beroepsonderwijs (VMBO), de VO-Monitor. Daarnaast vindt er een jaarlijks onderzoek plaats onder schoolverlaters van de beroepsopleidende (BOL) en beroepsbegeleidende (BBL) leerwegen van het secundair beroepsonderwijs, de BVE-Monitor. In de derde plaats zijn opgenomen de gegevens uit de HBO-Monitor, die wordt gehouden onder afgestudeerden van het HBO. Belastend voor instellingen.
Stand van zaken en planning	Contactpersoon: Barbara Belfi, b.belfi@maastrichtuniversity.nl

ROA: Nationaal Cohort Onderzoek	
Doel/ Aanleiding	Betreft nieuwe opzet van het COOL onderzoek, waarin cohorten van leerlingen gedurende meerdere decennia worden gevolgd. Nadruk ligt op funderend onderwijs.
Aanpak	Start vanuit de registers en toetsscores uit leerlingvolgsystemen en vul dat aan met gericht aanvullend onderzoek (modules: bv. PISA, burgerschap, peilingsonderzoek etc.) Zelfde ontwikkeling elders (Scandinavië, OECD) en past bij NL data infrastructuur Dit is technisch en juridisch haalbaar. De grote vraag is: gaan scholen meewerken? Dat kan alleen als ze meerwaarde zien in het onderzoek en de onderzoekbelasting omlaag gaat.
Stand van zaken en planning	Contact: M.Levels@nwo.nl of R.vanderVelden@nwo.nl.

ROA: Excellentie

Doel/ Aanleiding	De afgelopen jaren is in het kader van het SIRIUS programma druk gewerkt aan de invoering en bestendiging van excellentieprogramma's in het hoger onderwijs. Uit de huidige evaluatie van het SIRIUS programma blijkt dat er nog een aantal witte vlekken zijn in onze kennis over de effecten van excellentieprogramma's en de wijze waarop instellingen erin slagen ?de beste? studenten hieraan deel te laten nemen en uit te dagen om nog beter te presteren. Juist nu de Siriusubsidies tot een einde zijn gekomen is er behoefte aan onderzoek dat zich richt op de vraag hoe excellentieprogramma's meer structureel ingebed kunnen worden in de instelling.
Aanpak	Het voorliggende onderzoeksvoorstel richt zich op drie aspecten van deze vraag. Een eerste deelproject richt zich op de vraag of bij de selectie van studenten een goede match plaatsvindt tussen aanbod en type student. Daarbij gaat het zowel om het in kaart brengen van het selectieproces en de instrumenten die daarbij gebruikt worden, als om het ontwikkelen van (aanvullende) instrumenten die deze match kunnen verbeteren. Het tweede project richt zich op de individuele effecten van excellentieprogramma's. Hierbij gaat het onder meer om de vraag of de invoering van excellentieprogramma's leidt tot hogere prestaties (zowel cognitief als niet-cognitief) en of dit daadwerkelijk aan het programma kan worden toegeschreven of aan het feit dat ?betere? studenten nu eenmaal altijd beter presteren. Het derde project richt zich op de uitstralingseffecten van excellentieprogramma's op het reguliere onderwijs en hoe excellentieprogramma's het best kunnen worden ingebed in de instelling.
Stand van zaken en planning	Contactpersoon: Christoph Meng (c.meng@maastrichtuniversity.nl) Looptijd 01/12/2015 tot 30/11/2019

ROA: UM-scanner	
Doel/ Aanleiding	As of 1990 the Research Centre for Education and the Labour Market (ROA) of Maastricht University School of Business and Economics annually conducts surveys into the labour market position of alumni from Maastricht University. This is done in commission of the Board of Governors of Maastricht University. This research contains a long-term project aimed at gathering information about the followed education, labour market entry, acquired and required skills and further career development of Maastricht alumni.
Aanpak	For this, the alumni are surveyed 6 year and 11 year after graduation by means of a digital questionnaire which is administered through the internet. The two annual questionnaires differ from each other, depending on the point in time of the career.
Stand van zaken en planning	Contactpersoon: Annemarie Künn-Nelen a.kuenn@maastrichtuniversity.nl

ROA: Lerarendatabase	
Doel/ Aanleiding	Onbekend
Aanpak	Onbekend
Stand van zaken en planning	Contactpersoon: Frank Cörvers frank.corvers@maastrichtuniversity.nl

14. College voor de Rechten van de Mens

Monitoring Verdrag Inclusie	
Doel/ Aanleiding	Nederland heeft in 2016 het verdrag Inclusie geratificeerd. In 2018 zal de eerste monitoringrapportage uitgebracht worden aan het ministerie van VWS.
Aanpak	In 2017 zal een aantal verkennende gesprekken worden gevoerd. Het gaat dan om onderwerpen als de toegankelijkheid van communicatietechnologieën bij universiteiten: websites en IT-toepassingen in het onderwijs. Een mogelijk ander onderwerp is het treffen van algemene aanpassingen voor studenten met een beperking.
Stand van zaken en planning	Onbekend

15. Overig

Nationale Stage Monitor	
Doel/ Aanleiding	De Nationale Stage Monitor, een jaarlijks terugkerende onderzoek naar ontwikkelingen en trends op de stagemarkt. Geen belastend effect op instellingen; "
Aanpak	Voor de respondenten maken we gebruik van de 370.000 kandidaten die wij in ons bestand hebben staan door inschrijvingen via bedrijven zoals o.a. StudentenBureau, Kamerlink, BijBanen.nl, Studentenpagina.net, MBOstage, Topstage, etc. (allen ooit onderdeel geweest van LSG). Ook delen we de vragenlijst via social media. Tegenwoordig is alleen StudentenBureau nog een actief onderdeel van onze organisatie." https://www.studentenbureau.nl/nationale-stagemonitor .
Stand van zaken en planning	Onbekend

Kennis over wet-en regelgeving, rechten en plichten over studiefinanciering onder studenten. Pakkans bij oneigenlijk gebruik.	
Opdrachtgever is OCW, niet belastend voor instellingen.	
Doel/ Aanleiding	Doel/aanleiding: Najaar 2016 gaat HO&S een onderzoek uitzetten onder studenten met de volgende vragen: <ul style="list-style-type: none">• 'welke kennis hebben studenten over de wet- en regelgeving van studiefinanciering (rechten / plichten / naleving)' 'hoe schatten de studenten de pakkans in bij misbruik/fraude/oneigenlijk gebruik van de studiefinanciering'?
Aanpak	Survey, monitor
Stand van zaken en planning	Start onderzoek najaar 2016. Dit is een eerste meting. Afhankelijk van de bevindingen zal dit jaarlijks herhaald worden.